

Преди да пристъпя да почна разказа си за мрачните и сърдцераздирателни сцени, на които Батакъ е билъ свидетелъ, азъ се покланямъ втори пътъ...

Батачани се научили за въстанието на панагюрци на 21 априлъ. И още същата вечеръ по предложението на Петъръ Горановъ, баташки представителъ на Оборище, въстанието се обявило и въ Батакъ. Въоръжени въстаници, накичени съ китки, ходѣли изъ селото и се прегръщали. Излѣзли и вънъ отъ селото да пазятъ.

На 24 априлъ се явили около 200 души турци отъ околните села и се започнали преговори за взаимно запазване на селата. Тия преговори се водили до 30 априлъ, догдето турцитъ разбрали силата на батачане. А батачане мислѣли, че всичко е свършено, че Турция е загинала. Но на тоя день привечеръ на югозападната страна на селото се появили безброй башибозуци съ байракъ, подъ командата на страшния Ахмедъ Барутанлията. Той съобщилъ на батачане веднага да предадатъ оръжията си въ растояние на два часа време.

Петъръ Горановъ и другитъ въстаници вече се приготвявали за отбрана на селото. Но нѣколко души отъ чорбаджиитъ, твърде влиятелни тогава въ селото, тръгнали по позициитъ и изъ селото да убеждаватъ кого де срещнатъ, да хрълятъ оръжието.

И башибозуцитъ взимали една по една позициитъ безъ пушка да гръмне и вече заобиколили селото.

Държала се само позицията при Срѣдните гробища. И тамъ се появили башибозуци съ знаме. Първата пушка гръмнала и знаменосецътъ се преметналъ на земята. Битката се захванала, куршуми запищѣли. Отчаени викове и ругатни се чували отъ дветъ страни. Сражението траяло четири часа и турцитъ били принудени да поотстъпятъ малко. Тоя день битка е имало и отъ долната страна на селото. Турцитъ били надъ 3,000 души помаци и башибозуци, озвѣрени за плячка и кръвъ.

А въстаницитъ, една шепа хора, били смутени предъ турската папачъ и постоянните шушукания задъ гърба имъ отъ чорбаджиитъ. И много въстаници напускали бойните позиции и се въртели изъ селото, около семействата си.

Нѣколко души въстаници предложили презъ нощта да се измъкне едно отдѣление изъ селото незабелязано, да нападне въ тилъ башибозуцитъ и произведе тревога въ тѣхната срѣда. Но това предложение било отхвърлено. Тогава Горановъ съ нѣколко души решителни въстаници сполучили презъ нощта да избѣгатъ изъ една долина, следъ много опасни опитвания.

Батакъ билъ обграденъ отъ всички страни. Башибозуцитъ и помациитъ се увеличавали.

На 1 май тѣ се вмъкнали въ селото безъ да срѣщнатъ съпротива. Дори били поканенитъ отъ самитъ чорбаджии, съ обещание, че селото ще предаде оръжието си. И нѣколко души, действително, си предали оръжието. Но щомъ се свършило предаването, главорѣзитъ башибозуци запретнали ръце. Тѣ нападнали обезоръженитъ, отсичали имъ главитъ съ брадви, като ги водили единъ по единъ до едно дърво на земята. Тамъ ги сѣкли като дърва... Плачъ, писъци, молби стигали до небесата... Жени, деца, гологлави мъже бѣгали изъ селото къмъ горния край. Тѣхнитъ раз-